

**ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนศิลปะเรื่อง การวาดภาพพระบายสี
โดยใช้แบบฝึกทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร**
**Learning Achievement Of Art Instruction Using Creative Thinking Process
On Drawing And Painting For Mathayomsuksa 1 Students At Dontanwittaya School
Dontan District Mukdahan Province**

อนุชิต ศรีสุวรรณ (Anuchit Srisuwun)*

จุมพล ราชวิจิตร (Jumpol Rachvijit) **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร โดยใช้แบบฝึกทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ 2) ศึกษาความคิดเห็นทางการเรียน วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ที่เลือกเรียนวิชาศิลปะ(เพิ่มเติม) จำนวน 31 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดสร้างสรรค์ 2) แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนโดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การทดสอบ ก่อนเรียน หลังเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองสอนด้วยตนเอง โดยใช้รูปแบบ การสอนของการวิจัยแบบ กลุ่มเดียว ทดสอบก่อน และทดสอบหลังเรียน (One group pretest - posttest design) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t (t- test)

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะทั้ง 4 ด้าน คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในส่วนความคิดเห็นพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายหลังเรียนโดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

Key Words: Learning Achievement, Creative Thinking Process

* นักศึกษาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการสอนศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop art learning achievement in Art Subject, in “Drawing and Painting,” for Matayomsuksa 2 Students, Dontan-wittaya School, Dontan District, Mookdahan Province, by using Art Creative Thinking Exercise, and 2) to study the students’ opinion on learning in “Drawing and Painting,” for Pratomsuksa 2 Students, Dontan-wittaya School by using Art Creative Thinking Exercise.

The target group of this study included 31 Matayomsuksa 2, during second semester of 2009 school year, Dontan-wittaya School, Dontan District, Mookdahan Province, who selected to learn an Art Subject (Supplementary).

There were 4 kinds of instrument using in this study: 1) The Knowledge Management Plan based on Creative Thinking. 2) The Creative Thinking Exercise. 3) The Art Creative Thinking Test. 4) The Questionnaire asking Opinion on Teaching by using the Creative Thinking exercise.

For data collection, it was implemented by pretest and posttest with the experimental group. The teaching was tried out by researcher. One group pretest-posttest design was administered. For statistical data, they were analyzed by calculating the Mean, Standard Deviation, and t-test.

The research findings found that:

For the students studied by using the Creative Exercise, they had their Posttest Mean Score in all of 4 aspects in Creative Thinking as follows: Fluency, Flexibility, Originality, and Elaboration, significant higher than the pretest at .05 level.

For the students’ opinion on learning an Art Subject, found that the target group students studying by using the Art Creative Thinking with satisfaction in “The Highest” level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสร้างสรรคงานทัศนศิลป์เป็นกิจกรรมทางปัญญาที่เกิดขึ้นเฉพาะสังคมมนุษย์เท่านั้น ศิลปะ สมัยใหม่ จึงให้ความสำคัญต่อเสรีภาพและการแสดงออกของตนเอง โดยไม่ให้ปัจจัยภายนอกเข้ามากำหนดแนวทางการสร้างสรรค์ของตน แนวโน้มประการหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือปัจจุบันได้มีการค้นพบเทคนิคใหม่ๆ มากมายที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ได้อย่างหลากหลาย การสร้างสรรค์ทำให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในสังคมของมนุษย์ที่ใช้ความสามารถส่วนตัวและมีมือในการหล่อหลอมวัตถุต่าง ๆ ออกมาเป็นงานทัศนศิลป์ มนุษย์กับการสร้างสรรค์จึงเกี่ยวข้องกันมาโดยตลอด (สุชาติ เกาทอง และคณะ, 2547)

วิชาศิลปะเป็นวิชาที่มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะชื่นชมความงามสุนทรียภาพ ความมีคุณค่าที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต (กรมวิชาการ, 2545) ส่งเสริมเด็กทุกเพศทุกวัย ได้มีโอกาสแสดงออก (เลิศ อำนันทนะ, 2523) โดยการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในรูปของการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ บทบาทที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ในวิชาศิลปะศึกษา นอกจากจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ได้แล้ว ยังเป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาจิตใจปลูกฝังวัฒนธรรมประจำชาติและระสนิยมด้านสุนทรียภาพ (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2523) ดังนั้น ครูควรส่งเสริมให้เด็กตระหนักว่า ทุกคนมีศักยภาพที่จะคิดสร้างสรรค์ได้โดยส่งเสริมให้ถาม เพื่อคิดวิธีการแก้ไขปัญหา

หลายๆ รูปแบบ เพื่อจะได้เกิดความคิดที่พัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากที่สุด โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเอง ได้ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น หรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (สนิท สัตโยภาส, 2545) ดังนั้น วิชาศิลปศึกษาจึงถูกบรรจุเข้าเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรมัธยมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างอิสระในการคิด

ความคิดสร้างสรรค์ นับเป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีคุณภาพ มากกว่าความสามารถด้านอื่น ๆ และเป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ช่วยในการส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ (อารี รังสินันท์, 2527) ความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิด และการทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอน เป็นทักษะที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดขึ้นในตัวเองด้วยการฝึกทักษะบ่อย ๆ โดยต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน ความคิดสร้างสรรค์เป็นสมบัติของเด็กแต่ละคนซึ่งจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริม การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้กระทำตามที่เด็กพึงพอใจ ให้โอกาสเด็กได้มีการสำรวจ ตรวจสอบ ค้นคว้าและทดลองเพื่อการค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ให้ความสำคัญกับสิ่งที่แปลกใหม่อยู่เป็นประจำ มีอิสระในการคิด ไม่ยึดติดอยู่กับความถูกต้องและความผิดพลาดและต้องมีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต การจัดการเรียนรู้อย่างตามแนวความคิดการสร้างสรรค์ความรู้ (Constructivism) เป็นวิธีการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นผู้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ครูเป็นตัวอย่างและฝึกฝนกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเห็นผู้เรียนจะต้องฝึกฝนและสร้างความความรู้ด้วยตนเอง ด้านการสอนคือเปลี่ยน จากการถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้รับสาระความรู้ที่แน่นอนตายตัว ไปสู่การสาธิตกระบวนการ จนถึงขั้นทำได้และแก้ปัญหา ส่วนด้านการเรียนคือให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและผู้เรียน

ต้องเป็นผู้จัดกระทำกับข้อมูลและประสบการณ์ต่างๆ และจะต้องสร้างความหมายกับสิ่งนั้นด้วยตนเอง (ทีศนา แคมมณี, 2551) วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่จะต้องฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ เอ็ดวาร์ดส์ ออร์นโดต์ กล่าวว่า กฎแห่งการฝึกหมายถึงสิ่งใดก็ตามถ้าได้มีการกระทำบ่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดความชำนาญ เกิดทักษะ และเมื่อนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้บ่อย ๆ ก็จะทำให้การเรียนรู้นั้นคงทนถาวร (สุนีย์ ภูพันธ์, 2546) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนแนวความคิด การสร้างสรรค์ความรู้ มีความชำนาญที่สอดคล้องกันกับการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษาเพื่อสร้างผู้เรียนรู้ให้มีการฝึกปฏิบัติที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ต่อไป

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโรงเรียนดอนตาลวิทยา (ฝ่ายวิชาการ, 2545) ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่านการเขียนการปฏิบัติงานและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากการประเมินผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของภาคเรียนที่ 1 รายวิชาศิลปะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 ห้อง พบว่านักเรียนเหล่านี้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความคิดสร้างสรรค์ต่ำ โดยวิเคราะห์จากผลของการทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว คิดริเริ่ม คิดยืดหยุ่น และคิดละเอียดลออ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2552 นอกจากนี้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอน ยังไม่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิด คือ เน้นการจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน และเป็นกิจกรรมที่มีการบอกเล่ามากกว่ากิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลของผู้วิจัย ในการที่จะศึกษาพัฒนากระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยการใชแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน ทำให้ผู้ทำการวิจัยเห็นถึงลักษณะความสำคัญและเห็นคุณค่าของการสอนที่ใช้กระบวนการสอนแบบการใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและหมั่นฝึกฝน ซึ่งเป็นการพัฒนา คุณภาพ การเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะจัดกิจกรรมทางการเรียนการสอนที่เน้นการใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่องการวาดภาพพระบายสี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยหวังว่าการจัดการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียน มีเจตคติที่ดี มีความกระตือรือร้นในการเรียน อันจะทำให้เกิดความรู้ และมีความก้าวหน้าทางการเรียนดีขึ้น พร้อมทั้งเพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนว่า การใช้รูปแบบการสอนโดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติทางการเรียน วิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพพระบายสี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ
2. นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กลุ่มเป้าหมาย หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เลือกเรียนวิชาศิลปะสาระเพิ่มเติม เรื่อง การวาดภาพพระบายสี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 31 คน
2. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กิจกรรมที่ให้นักเรียนปฏิบัติเกี่ยวกับการวาดภาพจากรูปและเส้นที่กำหนดให้ ภายในเวลาที่กำหนด เพื่อตรวจสอบความสามารถของนักเรียน ในการวาดภาพที่เกี่ยวกับ

ปริมาณความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร วาดได้หลายจำพวก พร้อมทั้งมีการตกแต่งรายละเอียด

3. ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง ความสามารถทางสมองของผู้เรียนที่สามารถวาดภาพได้มากมาย หลายรูปแบบตดยการดัดแปลง ประยุกต์ ออกแบบแต่งเติม ผสมผสาน โดยอาศัยความคิดพื้นฐานจากประสบการณ์เดิม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้มีความคิดเชื่อมโยงจนเกิดความชัดเจน และทำให้วาดภาพได้อย่างแปลกใหม่ ปราณีต สวยงาม ชัดเจนและมีความหมาย ประกอบด้วยคุณลักษณะของความสามารถทางสมอง 4 ลักษณะ คือ

1) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนในการวาดภาพต่างๆ ได้มากที่สุด ชัดเจน และสื่อความได้ในเวลาที่จำกัด

2) ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนในการวาดภาพที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำแบบใครและมีความหมายชัดเจนภายในเวลาที่จำกัด

3) ความยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนในการวาดภาพได้จำนวนมากและวาดได้หลายประเภทไม่ซ้ำแบบใครและมีความหมายชัดเจนภายในเวลาที่จำกัด

4) ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความสามารถทางสมองของนักเรียนที่สามารถตกแต่งรายละเอียดของภาพได้อย่างประณีต สวยงาม และชัดเจน ภายในเวลาที่จำกัด

4. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ หมายถึง เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยดัดแปลงมาจากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ โดยใช้ภาพเป็นสื่อโดยมีวัตถุประสงค์สำหรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีรูปแบบการวิจัย คือ

เป็นกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (Single Group Pretest – Posttest Design)

1. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียน ดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ที่เลือกเรียนวิชาศิลปะ จำนวน 31 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยคือ

ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

ตัวแปรตาม คือ

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนศิลปะ จากกลุ่มเป้าหมาย

2) ทักษะของนักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะ จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวความคิดสร้างสรรค์ 4 หน่วย จำนวน 8 แผน 18 คาบ

2. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 10 ชุด

3. แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ จำนวน 4 ฉบับ

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ โดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่า t (t- test)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่องการวาดภาพพระบารมี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา โดยใช้แบบความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า

1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ ทางศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ ทางศิลปะ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาศิลปะ เรื่อง การวาดภาพพระบารมีโดยใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนดอนตาลวิทยา อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร สรุปได้ดังนี้

1) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ ทางศิลปะ พบว่า คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะทั้ง 4 ด้าน คือ ความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สรุปได้ดังนี้

(1) ในด้านความคล่องในการคิด คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเป็น 6.21 และหลังเรียนเพิ่มขึ้นเป็น 7.35 ถ้าคิดเป็นจำนวนภาพจากการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแบบทดสอบก่อนเรียนนักเรียนได้มีโอกาสดึงดูดผลลองถูกและมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนๆ ภายในกลุ่มนักเรียนจะได้เพิ่มประสบการณ์จากกิจกรรมที่กำหนดให้จากการได้เห็นตัวอย่างจากของจริง ซึ่งล้วนแต่เป็นข้อมูลที่ช่วยในการวาดภาพที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ทั้งนั้น

(2) ส่วนในด้านความคิดยืดหยุ่น คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเป็น 6.57 และหลังเรียนเป็น 7.34 ถ้านำภาพมาจัดเป็น

หมวดหมู่แล้วให้คะแนนก็จะอธิบายได้ว่า เมื่อนักเรียนฝึกตามแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ เป็นแบบฝึกที่เปิดกว้างในการแก้ปัญหาและหาคำตอบ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่นักเรียนสามารถที่จะคิดโดยไม่ต้องมีขอบเขตหรือกฎเกณฑ์บังคับ ไม่ต้องกลัวว่าสิ่งที่ตนเองคิดนั้นจะผิดหรือถูกจึงทำให้นักเรียนสามารถที่จะคิดหาคำตอบได้หลากหลายทิศทาง หลากแง่มุมมากขึ้น

(3) ในด้านความคิดริเริ่ม คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 6.34 และหลังเรียน 7.17 แสดงให้เห็นว่าจากแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ที่นักเรียนได้ทำ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิด การหาคำตอบ การวาดภาพ โดยไม่มีข้อจำกัด จึงทำให้นักเรียนกล้าที่จะคิดกล้าที่จะตอบคำถามและวาดภาพตามความคิดของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องทำซ้ำหรือทำให้เหมือนกับคนอื่นหรือไม่ต้องกลัวว่าสิ่งที่ตนเองคิด หรือที่ตนเองวาดภาพจะไม่เหมือนคนอื่นแล้วจะผิดหรือจะได้คะแนนน้อยแต่ในทางกลับกันแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ที่นักเรียนทำนั้น ถ้ามีคำตอบหรือวาดภาพที่ไม่ซ้ำกับคนอื่นยิ่งได้คะแนนมากขึ้น จึงทำให้นักเรียนต้องพยายามคิดหาคำตอบหรือวาดภาพให้แตกต่างจากคนอื่นซึ่งเป็นการฝึกให้นักเรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงขึ้น

(4) ส่วนความคิดละเอียดลออ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 6.37 และหลังเรียน 7.37 เมื่อฝึกตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นักเรียนมีคะแนนในรายละเอียดของภาพมากขึ้น จึงทำให้นักเรียนมีทักษะในการวาดภาพ การตกแต่งภาพและการระบายสี เพื่อให้เกิดความสวยงามมากขึ้น

2) นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาศิลปะ หลังได้รับ การสอนโดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมาย หลังเรียนด้วยแผนการจัด

การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะจากคะแนนเต็ม เท่ากับ 5 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- (1) กิจกรรมส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.80$)
- (2) ช่วยพัฒนาความคิดและสติปัญญา ($\bar{X} = 4.74$)
- (3) เนื้อหามีความสั้นยาว พอเหมาะกับเวลาความสนใจ ($\bar{X} = 4.70$)
- (4) เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{X} = 4.67$)
- (5) มีความมั่นใจและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ($\bar{X} = 4.64$)
- (6) เนื้อหาว่าง่ายพอเหมาะกับวัยและชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.61$)
- (7) ใช้ศัพท์และภาษาเหมาะสมกับชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.61$)
- (8) สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($\bar{X} = 4.58$)
- (9) ภาษาที่ใช้ถูกต้องตามตามหลักภาษา ($\bar{X} = 4.54$)
- (10) กิจกรรมการเรียนรู้เร้าความสนใจ ($\bar{X} = 4.51$)
- (11) ได้เรียนตามความถนัดและสนใจ ($\bar{X} = 4.48$)
- (12) นำความรู้ไปเผยแพร่ผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.45$)

แสดงว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและทุกข้ออยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังได้รับการสอน โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนั้นผู้บริหาร ครูผู้สอน หรือผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา ควรสนับสนุน ส่งเสริม

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกความคิดสร้างสรรค์ เพื่อ
ประโยชน์ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอน
วิชาศิลปะต่อไป

2. การจัดบรรยากาศทางการเรียนรู้ ครูผู้สอน
ควรจัดให้มีบรรยากาศ ที่มีทางเลือกหลากหลาย อิสระ
สนุกสนาน ผ่อนคลาย เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน
เลือกเนื้อหาสาระและแหล่งการเรียนรู้ได้ตามความสนใจ
ของตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการคิดและ
ปฏิบัติในทางที่สร้างสรรค์ได้อย่างเต็มศักยภาพของ
ตนเอง

3. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอน ควรจัดให้มีความพอดีกับเนื้อหา ย่อมทำให้ผู้เรียน
มีอิสระ มีความสุขกับการค้นหา ค้นพบ ย่อมส่งผลให้
นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์เนื้อหา
แต่ละกิจกรรมไม่ควรมากเกินไป

5. ควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยย่อยๆ เพื่อ
ไม่ให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย คำสั่งในแบบฝึกควร
กระชับรัดกุมและชัดเจน

6. เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกแต่ละเรื่องเสร็จแล้ว
ควรตรวจทันทีเพื่อให้นักเรียนรู้ผลการทำแบบฝึก จะทำ
ให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**.
พหุศักราช 2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ทิศนา ขัมมณี. (2551). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนดอนตาลวิทยา. (2545). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดอนตาลวิทยา**. Mukdahan:
โรงเรียนดอนตาลวิทยา.
- เลิศ อานันท์. (2523). **ศิลปะในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: กราฟฟิคอาร์ต.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองธรรม.
- สุชาติ เกาทอง และคณะ. (2547). **ทัศนศิลป์ ม. 1**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). **การพัฒนากระบวนการสอน “สร้างอนาคตร่วมกัน” สอนภาษาไทยโดยยึดผู้เรียนเป็น
สำคัญ**. กรุงเทพฯ: อารักษ์.
- สุนีย์ ภูพานธุ์. (2546). **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและพัฒนาหลักสูตร**. เชียงใหม่: The knowledge Center.
- อารี รังสินนท์. (2527). **ความคิดสร้างสรรค์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: อนุการพิมพ์.